יום ו' ג' כסלו תשפ"ז
כניסת שבת: 16:25
יציאת שבת: 17:16
רבינו תם: 17:51
הזמנים לפי אופק באר שבע

זמן ברכת הלבנה
יום שלישי בערב

ספרים תורה נביאים כתובים
אור חנר
אוהל נשמה

פרשת תולדות

בס"ד

אור חנר

ערכתי וחיברתי בס"ד: נריה אטון

"ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו..."

בפרשתנו, פרשת תולדות, אנו קוראים על התמודדותם המורכבת של יצחק ורבקה. במשך עשרים שנה ארוכות הם היו חשוכי ילדים, עד שהתורה מתארת את רגע המפנה העצום במילים: "וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִיא וַיֵּעָתֶר לוֹ ה'" (בראשית כה, כא). יצחק ורבקה לא חיו זה לצד זו בריחוק אדיש, אלא נשאו את צער השנים יחד מתוך אמונה יוקדת שהישועה תצמח רק מתוך אחדותם. הם הפכו את חסרון הבנים למנוף של קרבה נפשית עמוקה, שבה כאבה של רבקה מצא בית חם ומבין בליבו של יצחק.

כאן עולה שאלה נוקבת: מדוע התורה בוחרת להשתמש דווקא בביטוי המיוחד והחריג "לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ"? הנוסח הטבעי והפשוט יותר היה צריך להיות "בעבור אשתו" או "על אודות אשתו". מה מסתתר מאחורי העמידה הזו, פנים אל פנים ועין בעין?

התשובה חושפת יסוד נפשי ורוחני עמוק מאין כמוהו. בעולם העתיק, עקרות נתפסה כבעיה ואשמה בלעדית של האישה (ואצל יצחק ורבקה חז"ל מלמדים שרבקה היתה עקרה, בגלל הברכה שקיבלה מאימה ומאחיה לבן - "אחותינו את היי לאלפי רבבה" וכדי שברכתם של רשעים אלו לא תתממש, הקב"ה עשה אותה עקרה), דבר שהוביל לא פעם למתח משפחתי עצום ולתחושת בדידות ותסכול קשה של האישה. יצחק אבינו, בעמידתו "לנוכח אשתו", שבר לחלוטין את המוסכמה הזו.

הוא הביט בה בגובה העיניים ושידר היפוך מוחלט: 'אני לא מאשים אותך, ואני לא מסתכל עלייך כעל בעיה פרטית שצריך לפתור. הקושי שלך הוא הקושי שלי, ואנו לוקחים את האתגר הכואב הזה כבעיה של שנינו יחד'. יצחק נשא איתה את המשא הרגשי, הסיר מעליה את כובד האשמה, וביטל את בדידותה.

יסוד זה הוא למעשה הראיה החשובה ביותר למידה המופיעה במסכת אבות (פרק ו', משנה ו'), שם מנו חז"ל את מ"ח הדברים שהתורה נקנית בהם, וביניהם התנאי ההכרחי: "בנושא בעול עם חברו". חז"ל מלמדים אותנו שלשאת בעול אין פירושו רק להושיט עזרה טכנית, אלא להרגיש את מצבו של השני - בצער או בשמחה - כאילו מדובר בסיטואציה האישית שלך, להניח את האגו בצד, ולהיות נוכח לחלוטין עבור הזולת.

המשכה של הנהגה זו מופיעה גם אצל משה רבנו. כאשר גדל בארמון פרעה כנסיך, התורה מתארת את רגע הפיכתו למנהיג במילים: "וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו וַיַּרְא בְּסִבְלֹתָם" (שמות ב, יא).

חז"ל מסבירים שהוא "נתן עיניו ולבו להיות מצר עליהם", ובזכות התכונה הזו - שהוא הלך בדרכיו של הקדוש ברוך הוא, שעליו נאמר "עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה" - הוא נמצא ראוי להנהיג את עם ישראל ולקבל את התורה. השתתפות

במצבו של השני שוברת את האגו וממיסה את המחיצות, שכן כשאדם חי רק את עצמו הוא נשאר מצומצם, אך כשהוא נושא בעול עם חברו הוא הופך לכלי קיבול רחב המחובר לכלל.

סיפור מצמרר ומפעים מובא על פוסק הדור, הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל. באותו היום שבו נפטרה רעייתו הרבנית, הודיעו לרב בדחיפות מבית החולים "שערי צדק" כי רגעיה האחרונים הגיעו ועליו להגיע מיד כדי להיפרד ממנה. הרב נסע לבית החולים בלב שבור ובסערת רגשות עצומה כאשר פסע הרב במסדרון בית החולים, רץ לקראתו אברך צעיר, מתלמידיו, כשהוא נסער ומרוגש כולו. האברך, שלא ידע דבר על המתרחש עם הרבנית, קרא בשמחה: "רבי! נולד לי בן בכור זה עתה!".

באותן שניות, רבי שלמה זלמן יכול היה להנהן בראשו באדישות, להתנצל או להמשיך בדרכו אל אשתו הגוססת. אך מידת הנושא בעול פעלה בו בטבעיות - הוא עצר את כל עולמו, האיר פנים לאברך, לחץ את ידו בחום והשתתף בשמחתו בכל ליבו, ואף רקד עמו ריקוד קצר במסדרון תוך שהוא מנענע את ידיו ומזמר "בסימן טוב בן בא לנו". האברך נפרד מהרב מאושר וקורן מאור לאחר כשעתיים, ירד האברך אל רכבו כדי להביא חפצים עבור רעייתו היולדת, וכשפתח את הרדיו שמע בהלם את הודעת האבל: "ברוך דיין האמת, הרבנית אוירבך נפטרה בבית החולים". רק באותו רגע תפס האברך את עוצמת המחזה - בשעה שהרב רקד איתו ושמח איתו פנים אל פנים, הוא היה בדרכו האחרונה להיפרד מאשת נעוריו. הרב לא הראה שמץ של צער אישי כדי שלא לפגום, ולו במעט, ברגע המאושר ביותר של תלמידו. הסיפור העוצמתי הזה מופת נצחי לביטול גמור של האני למען הזולת.

סיפור זה ממחיש לנו את מידת הנושא בעול עם חבירו שמשמעותה נוכחות מוחלטת, שפירושה להביט בשני ברגע מצוקתו או שמחתו, ולדעת לנתק את הנגיעות האישיות שלנו כדי להעניק לו את מלוא תשומת הלב הראויה לו.

יהי רצון שנזכה כולנו לפתח בתוכנו עין טובה, לב רגיש ונוכחות אמיתית, ולשאת בעול עם חברינו בכל עת - בשמחתם ובצרתם, שבת שלום ומבורך.

דבר תורה לסעודה ראשונה

"ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אותו ויצוהו... לא תיקח אישה מבנות כנען"

לדברי בעל "חפץ חיים", מדגימה כאן בפנינו התורה כיצד ראוי לו לאב לפנות אל בנו, אם רצונו להשפיע עליו שילך בדרך הישר:

עליו לנהוג כלפיו בדרכי נועם ובעדינות רבה, ולא חלילה בהתפרצויות של רוגז וכעס, המשיגות בדרך כלל תוצאות הפוכות ממה שמבקש האב.

כיוצא בכך נהג יצחק אבינו כלפי יעקב בנו. לפני שהציג באזניו את הדרישה הגדולה, שהוא דורש ממנו, פנה אליו תחילה במילים חמות והעניק לו את ברכת אב.

ורק משנוצר הקשר הנפשי העמוק והאווירה הרצויה, השמיע יצחק אבינו באוזני בנו יעקב את הבקשה המעשית:

"לא תיקח אישה מבנות כנען."

דבר תורה לסעודה שניה

"ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד"

תמה האור החיים הקדוש, איך יתכן שמצד אחד חרד יצחק חרדה גדולה עד מאוד, ומצד שני הוא אומר "גם ברוך יהיה", הלא החרדה הייתה מפני שפחד שמא הרמאות שנעשית היא שלא כהוגן, ומצד שני מסכים עם הרמאות ואומר "גם ברוך יהיה".

ותירץ: משום שבהתחלה יצחק חרד על שני דברים, על הרמאות, וגם על הברכה שבירך את הרמאי "אוררייך ארור".

חשש יצחק שהוא אדם זר שגנב את הברכות, ואחר כך כשהתעמק בדבר ונזכר בריח הגן עדן שהריח מבגדיו - הבין שיעקב הוא זה שלקח את הברכות, והבין את ההבדל בינו לבין עשו, ולכן הסכים עם הברכות, והבין שהנכון היה לברך את יעקב.

דבר תורה לסעודה שלישית

"ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק"

מובא בגמרא בבא - מציעא (פז.) שהיו ליצני הדור מרננים ואומרים מאבימלך נתעברה שרה. שהרי כמה שנים שהתה עם אברהם ולא נתעברה ממנו. מיד נהפך קלסתר פניו של יצחק ונדמה לאברהם, פתחו כולם ואמרו: אברהם הוליד את יצחק. לכן כתוב 'יצחק בן אברהם' שהרי עדות יש שאברהם הוליד את יצחק".

לפי דברי גמ' זו יוצא, שרק משהפכו פניו של יצחק אז דמה לאביו אברהם. ואכן לכאורה קשה מדוע לא עשה הקב"ה כן בהתחלה, מיד עם לידתו - שיהיו פני יצחק דומים לאביו, באופן טבעי. הלא בדרך זו היה נחסך הלעז החמור של אותם ליצני הדור. והתשובה היא: אם יצחק היה נולד בדמותו של אברהם, לא היתה בכך כל הוכחה חותכת כי אכן שרה נתעברה מאברהם ולא חלילה מאבימלך, כך שעדין היו ליצני הדור עומדים בטענתם בתוקף, כי אברהם הזקן לא הוליד בן, ורק מפני שנתנה עינה ומחשבתה תמיד באברהם, בשל כך נולד בקלסתר פנים דומים לאברהם... נמצא איפה, שעדיין אין בידינו תשובה ניצחת ללעז זה. לכן עשה הקב"ה נס גלוי דווקא מיד אחרי לידתו של יצחק, ובכך נסתמו פיותיהם של הליצנים ומוציאי הלעז, בוודאות גמורה, בנס ופלא שהתרחש לעיני כל. (פניני הבן איש חי)

דבר תורה לסעודה רביעית

ברכת הלבנה

לדעת הרבה ראשונים, זמן ברכת הלבנה מתחיל מהיום הראשון לראייתה, וככל שמקדימים לברך מוטב (רמב"ם ברכות י, יז, רא"ש ועוד). אולם לדעת כמה פוסקים, מן הראוי להמתין עד שתגדל מעט וניתן יהיה ליהנות מאורה. יש אומרים שיש להמתין עד שיעברו עליה שלושה ימים שלמים, שאז אפשר להתחיל ליהנות מאורה (רס"ג, תר"י).

ויש אומרים, עד שיעברו עליה שבעה ימים, שאז כבר ממש אפשר ליהנות מאורה (שו"ת רמ"ע מפאנו ע"ח). וכן דעת כמה מגדולי המקובלים, וכן פסק מרן השולחן ערוך (סימן תכ"ו ס"ד), לכן ראוי להמתין שבעה ימים, כשבעת ימי בראשית, שאז כבר יתייצב האור, ושוב לא ניתן יהיה לקטרג על ההתחלה החדשה. למעשה, נוהגים לומר את ברכת הלבנה במוצאי שבת, כדי לאומרה בשמחה ובבגדים נאים.

וכתב מרן הרב עובדיה יוסף (הליכות עולם חלק ה' עמוד ל'): במקומות שמצויים הרבה עננים בימי החורף, וישנו חשש שאם ימתינו להשלמת שבעה ימים מהמולד, לא יוכלו לברך ברכת הלבנה, יש להורות להם שיברכו ברכת הלבנה מיד לאחר שלושה ימים, כדברי התלמוד והפוסקים.

לזכרון עולם ברוכל ר'
חנה בת חפסה
אליהו (לולו) דהן
בר פריחה
ינית בת דחל
ת.נ.צ.ב.ה

לזכרון עולם ברוכל ר'
לאה בת
סוליקה רביבו
ז"ל (הי"ד)
ת.נ.צ.ב.ה

לרפואה שלמה
סולטנה
בת פריחה
שמעון
בן סולטנה

לזיווג הגון
שירה
בת ציפורה
חיים בן זיווה
אביעד בן אסתר

לברכה והצלחה
שיר בת אושרת
בן ציון בן מירב

שו"ת עם הרה"ג
הרב בנימין חותה

הלכות בשר וחלב

שאלה: מי שאכל בשר ועברו שש שעות ועדיין מרגיש שבע מאכילת הבשר האם מותר באכילת חלב.

תשובה: מותר באכילת חלב אפילו שמרגיש עדיין שבע מאכילת הבשר הראשונה.

שאלה: כמה זמן יש להמתין בין אכילת בשר לאחר אכילת גבינה צהובה.

תשובה: לספרים מעיקר הדין די באכילת פרי או חתיכת לחם וכדומה וילעסנו יפה וידיח פיו או ישתה משהו ודי בזה, והנוהג להמתין כשעה לחומרא ימשיך במנהגו ותבא עליו ברכה. ולאשכנזים יש להמתין שש שעות.

שאלה: האם מותר להניח גבינה פרוה בסלט שאוכלו עם בשר מצד מראית העין (שלא יחשבו שאוכל גבינה עם בשר), ומה הגדר של דבר מפורסם שאינו חלבי.

תשובה: אם מפורסם לכל שגבינה זו פרוה ומצויה שכולם מכירים אין חשש, וזה הגדר של מפורסם.

שאלה: ספרדי שקנה פיצה עם גבינה צהובה ובטעות קיבל פיצה עם גבינה טונה ואין לו משהו אחר לאכול ואינו יכול להחליף המגש כיון שהשעה מאוחרת האם מותר לאוכלו.

תשובה: אף לספרדים מותר לאכול פיצה זו, כיון שאין לו אפשרות להחליף אותה או לאכול משהו אחר בשעה כזו מאוחרת.

דיון משפחתי
עם הרב יצחק זילברשטין

"וימלאו ימיה ללדת והנה תומים בבטנה"
הבטיח סנדקאות אם יוולד לו בן

מעשה ביהודי שנשא אשה ונולדו לו שלוש בנות. חפץ היה מאוד לזכות בבן זכר, וביקש מאברך ירא שמים שיתפלל שיזכה להיפקד בבן, ואף הבטיח לו: "אם יוולד לי בן - אכבד אותך בסנדקאות". לתקופת השנה ילדה אשתו... נקבה! וכך היה גם בשלושת הלידות הבאות, כך שתהילות-לאל יש לאיש כבר שבע בנות... בחלוף שנה נוספת, נולד לאיש בשעה טובה ומוצלחת בן זכר! האב המאושר התכוון לכבד בסנדקאות את אחד מגדולי הדור, אלא שכאן הגיע ידידו האברך, איחל לו מזל טוב, והזכיר בנימוס את הבטחת הסנדקאות... שואל אבי-הבן: האם אני אכן חייב לתת לו סנדקאות, למרות שמאז ההתחייבות נולדו לנו ארבע בנות?

תשובה:

האיש אינו חייב לכבד את האברך בסנדקאות, כי סביר להניח שהתחייבותו היתה, שאם יוולד לו בן בלידה הקרובה, הרביעית (ואולי גם החמישית), יתן לאברך את הסנדקאות, אך לא התכוון להתחייב שמעתה ועד עולם אם יזכה לבן יתן לו סנדקאות, (ומסתבר שהאב האמין שיזכה א"ה באחת הלידות בעתיד לחבוק בן, אלא שרצונו היה לזכות בכך כבר בלידה הקרובה). וכך מתבאר מדברי המהרש"ג (שו"ת, ח"א יו"ד סי' מ"ו), יעו"ש.

לסיכום: אבי הבן אינו חייב לכבד את האברך בסנדקאות.

מאמר
מפי הרב אורן נזרית

"וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֵשָׂו אִישׁ יֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יֹשֵׁב אֹהָלִים" (כה, כז)

יַעֲקֹב וְעֵשָׂו נֶחְלְקוּ בְּבְחִירַת שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, יַעֲקֹב בָּחַר בָּעוֹלָם הַבָּא, וְעֵשָׂו בָּחַר בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְצָרִיךְ לְהָבִין, וְכִי בָּאֱמֶת וּתְתַּר יַעֲקֹב עַל כָּל עִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא הָיְתָה לוֹ שֵׂיכוּת אֵלָיו? וַהֲלֹא הַתּוֹרָה מַבְטִיחָה לְבְנֵי יַעֲקֹב בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, יְעוּדִים גַּשְׁמִיִּים בָּעוֹלָם הַזֶּה?

וּמְבֹאָר בַּסֵּפֶר 'אוֹר יָהֵל', שֶׁאֲצֶל יַעֲקֹב הָיְתָה הַהִסְתַּכְּלוּת בָּעוֹלָם רַק בַּבְּחִינָה הַפְּנִימִית שֶׁבּוֹ, וְלֹא רָאָה בְּגַשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם הַזֶּה תַּכְלִית כְּשֶׁלְעַצְמָהּ, אֶלָּא רַק אֶמְצָעִי לְהַשָּׂגַת הַפְּנִימִיּוּת, וְעֵשָׂו רָאָה בְּגַשְׁמִיּוּת הָעוֹלָם - תַּכְלִית, וְרָדַף אַחַר תַּעֲנוּגָיו וּמִבְּחִינָתוֹ הָעוֹלָם הַזֶּה הוּא הַיִּעוּד וְהַתַּכְלִית לַכֹּל, וְלָכֵן הָיָה שָׁקוּעַ בְּתַאֲווֹת עוֹלָם הַזֶּה בְּלִי סוֹף. לוֹמְדִים אָנוּ מִכָּאן יְסוֹד עָצוּם שֶׁכָּל אָדָם בַּאֲשֶׁר הוּא וְגַם הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל צְרִיכִים לֵהָנוֹת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה (כָּל אֶחָד לְפִי דַּרְגָּתוֹ) אַךְ עָלֵינוּ לָדַעַת שֶׁהֲהֶנָאָה הַזּוֹ הִיא לֹא הַתַּכְלִית וְלֹא הַשִּׂיא אֶלָּא הַהֶנָאָה הַזּוֹ שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ כֹּחַ לַעֲבֹד אֶת בּוֹרְאֵנוּ וְזֶה הַהֶבְדֵּל בֵּין הָעוֹלָם שֶׁל יַעֲקֹב לָעוֹלָם שֶׁל עֵשָׂו.

שו"ת עם הרה"ג
הרב יעקב סיני

דיני ביקור חולים

שאלה: כשאין לי אפשרות להגיע לבקר את החולה, אפשר לקיים את המצוה בשיחת טלפון או שליחת הודעה?

תשובה: עיקר המצוה היא כאשר הולך אל החולה, כי בזה הוא מתרשם ממצבו ויכול לסייע לו, וגם לבקש עליו רחמים בכל לבו. לכן לא יוצאים ידי חובת המצוה בשלימותה על ידי טלפון או מכתב. ובכל זאת, מי שנבצר ממנו ללכת אל החולה, מצוה להתקשר אליו או לשלוח לו מכתב, כי על כל פנים חלק מהמצוה מתקיים גם בזה.

שאלה: זה נכון שאסור לשבת ליד ראשו של החולה כשמבקרים אותו?

תשובה: אכן, אין לשבת סמוך לראשו, כיון שהשכינה למעלה מראשותיו של החולה. וגם אין לשבת סמוך לרגליו, כיון שמלאך המוות מקומו שם. ומטעם זה, אין לנהוג בשחוק וקלות ראש כשמבקרים את החולה, מפני כבוד השכינה הנמצאת שם.

שאלה: האם כשמבקרים את החולה ומתפללים עליו, צריך להזכיר את שמו?

תשובה: כאשר מתפללים על החולה בפניו, לא מזכירים את שמו, ואדרבה, התפילה רצויה ומקובלת יותר כשלא מזכירים את שם החולה, כי פעמים שמו הוא הגורם לחולי. ורק כשמתפללים על החולה שלא בפניו, צריך להזכיר את שמו

שאלה: חולה שסובל מאוד והרופאים התייאשו מחייו. מותר להתפלל עליו שימות?

תשובה: אם החולה סובל יסורים קשים, ומבקש שיתפללו עליו שימות, והדבר ברור שאין לו סיכוי לחיות, מותר להתפלל עליו בלחש תפילה זו: "אנא ה', חוסה נא וחמול ורחם על החולה (פלוני) להחיותו, ואם כבר נגזרה עליו גזירה, בטל מעליו יסוריו, והטוב בעיניך עשה". ואפילו קרוביו יכולים להתפלל תפילה זו.

לרפואה שלימה
יוסף בן ויקטוריה
דוד בן טטיאנה
יצחק בן חנה

לרפואה שלימה
ברוך חי בן לאה
רחל בת שרה
מירה מרים
בת רחל

לברכה והצלחה
מרדכי יפה
מודנו וב"ב
ליאור ושיר
מודנו

לברכה והצלחה
חיים לוי וב"ב
רון רבקה
הודיה לוי
אלמוג לוי
בן שולמית

לברכה והצלחה
אלג'דיה
בת מרים
מרים (מידי)
בת רות

מלאכת מעמר

מהי מלאכת מעמר?

מלאכת מְעַמֵּר היא המלאכה הרביעית מתוך ל"ט המלאכות האסורות בשבת, והיא מגיעה מיד לאחר שלוש המלאכות הראשונות העוסקות בשלבים הראשוניים של גידול הקרקע: זורע, חורש וקוצר.

עניינה של מלאכה זו הוא קיבוץ ואסיפה של גידולי קרקע מן המקום שבו גדלו לכדי ערימה אחת.

מקור המלאכה הוא במשכן, שם היו מאספים את הצמחים שנקצרו לצורך צביעת היריעות, או כחלק מתהליך עשיית לחם הפנים.

תנאי היסוד להתחייבות במלאכה

כדי שפעולת אסיפה תיחשב לאיסור "מעמר" מהתורה, צריכים להתקיים שלושה תנאים מרכזיים:

- גידולי קרקע: האיסור חל רק על דברים שגדלים מהאדמה כמו פירות, ירקות, עצים, ענפים ושיבולים.
- במקום גידולם: האיסור קיים רק כאשר מאספים את הפירות או הצמחים בשדה, בגינה או במקום הסמוך למקום שבו הם נשרו מהעץ או מהאדמה.
- יצירה של ערימה או אגודה: האסיפה צריכה להיות לשם חיבורם יחד לערימה, או קשירתם לאלומה.

ואם לא עשה אחד מהתנאים הללו אינו חייב מהתורה אלא רק מדרבנן.

הלכות מעשיות ומקרים נפוצים

אסיפת פירות שנשרו בחצר

אם התפזרו פירות בחצר או בגינה, במקום גידולם, אסור לאסוף אותם יחד לסל או לערימה. הפתרון המותר הוא ללקט אותם אחד-אחד כדי לאכול אותם מיד, אך לא כדי ליצור מהם מאגר או ערימה גדולה. בתוך הבית פירות שנשפכו והתפזרו על הרצפה מותר לאסוף כרגיל, כיוון שזהו אינו מקום גידולם אסיפת עלים שנשרו או פרחים חל איסור לגרוף או לאסוף עלים יבשים, דשא קצוץ או זרדים שהתפזרו בגינה כדי לעשות מהם ערימה או כדי לנקות את השטח.

דברים שאינם גידולי קרקע

מחלוקת הראשונים באיסוף דברים שאינם גידולי קרקע לפי שיטת הרמב"ם, איסור מעמר מהתורה קיים אך ורק בגידולי קרקע, וחכמים הם אלו שהרחיבו את האיסור ואסרו לאסוף גם דברים שאינם גידולי קרקע במקום שבו הם נוצרים או נחצבים. לעומת זאת, לשיטת הראב"ד, איסור מעמר מהתורה חל על כל דבר שנמצא במקום הטבעי שבו הוא נאסף, כולל מלח בבריכות המלח או אבנים במחצבה. להלכה אנו פוסקים כדעת הרמב"ם שזהו איסור דרבנן בלבד, אך נמנעים מכך לחלוטין

שזירת פרחים או הכנת זר

קשירה של פרחים או ענפים יחד כדי ליצור מהם זר או אגודה אחת נחשבת לתולדה של מלאכת מעמר, ולכן אסור לעשות זר פרחים בשבת.

עימור אחר עימור והחזרה על פעולת האיסוף

אין איסור מעמר אחר מעמר. כלומר, אם הפירות או השיבולים כבר נאספו בעבר לערימה אחת בשדה, והערימה הזו התפרקה מחדש - מותר לאסוף אותם שוב,

כיוון שכבר נעשתה בהם מלאכת עימור ראשונית. היתר זה תקף רק אם הפירות התפזרו שוב באותו המקום שבו נאספו לראשונה. אם העבירו את הערימה למקום אחר, ושם היא התפרקה - אסור לאסוף אותם מחדש.

דין פירות שנשרו בשבת עצמה

כאשר פירות נושרים מהעץ בשבת עצמה בתוך הגינה, נוצר איסור כפול. מעבר לאיסור מעמר הקיים באסיפתם, הפירות הללו מוגדרים כ"מוקצה" כיוון שבין השמשות של ערב שבת הם היו מחוברים לעץ ואסורים בטלטול. לכן הלכה למעשה, אסור לגעת בהם, להזיז אותם או לאכול אותם בשבת, גם לא אחד-אחד.

הכנת סלטים וקערות פירות במטבח

מותר לקחת פירות שונים מהמקרר או מהשיש במטבח ולסדר אותם יחד בקערה יפה או על מגש הגשה. כיוון שהפירות כבר נאספו מזמן מהשדה ונמצאים בתוך הבית, אין שום חשש של מלאכת מעמר בסידורם. כמו כן, אין שום איסור מעמר באסיפת חתיכות הירקות החתוכות יחד לתוך קערת הסלט, כיוון שזו פעולה הנעשית בתוך הבית ולצורך אכילה מיידית, אם כי יש לשים לב לאיסורים אחרים כמו מלאכת בורר או מלאכת טוחן.

עשיית אוכל כגוש אחד

מותר לדוך תמרים ואגוזים בשבת, לצורך זקנים וילדים או לחולה, ובלבד שידוך בשינוי כגון בידית של הסכין וכדומה (שאדין הדרך לדוך כך ביום חול), ודין זה מותר אך ורק אם אוכל לאלתר. ואפילו שעושה הכל כגוש אחד אין כאן חשש למלאכת מעמר.

וכן כשמערבבים בצל קצוץ עם ביצים והכל נדבק יחד אין חשש למלאכת מעמר.

(קיצור שו"ע חזו"ע).

